

Virus Tropical

En filmhandledning från Svenska Filminstitutet

Bild: FilmCentrum

Rek för åk 7 - gymnasiet

Mot alla odds och helt oplanerat blir Hilda gravid och föder sin tredje dotter Paola. Paola föds in i en dysfunktionell familj bestående av pensionerade prästpappan Uriel, den kärleksfulla storsystemen Claudia och det försummade mellanbarnet Patty. Mamman Hilde försöker hålla ihop familjens tillvaro i Quito, men när Uriel bestämmer sig för att flytta tillbaka till Colombia är sprickorna i familjen ett faktum. [Virus Tropical](#) är en punkig och charmant coming-of-age skildring som bygger på Paola "Powerpaola" Gavirias serieroman med samma namn.

Filmen och läroplanen

Virus Tropical är en film som kan användas som undervisningsmaterial i samhällskunskap men även i spanskaämnet. I läroplanen står det att en del av samhällskunskapsämnets syfte är att ”reflektera över hur individer och samhällen formas, förändras och samverkar” och att ”I samhällskunskapen ska normer, regler, lagstiftning, diskriminering och mänskliga rättigheter behandlas. Samlevnadsformer, jämställdhet, sexualitet och könsroller är centralt liksom hur detta framställs i medier”.

Med avstamp i *Virus Tropical* kan ni diskutera samhällsfrågor som berör kvinnans roll i samhället, familjeformer och sex och samlevnad. Filmen kan också ses inom ramen för spanska och därmed bidra till ett av ämnets syfte som går ut på att ”reflektera över livsvillkor, samhällsfrågor och kulturella företeelser i olika sammanhang och delar av världen där språket används”. Filmvisningen kan följas med fördjupning om samhällsfrågor relaterade till Ecuador och Colombia.

Handling

I Ecuadors huvudstad Quito bor Hilde och Uriel tillsammans med sina döttrar Claudia och Patty. Fastän läkarna påstått att det är omöjligt för Hilde att föda fler barn blir hon gravid och den lilla Paola blir det senaste tillskottet i den splittrade familjen. Efter Paolas födelse kommer farmodern från Colombia och hälsar på. Hon är inte så förtjust i sin sons fru och planerar idéer om att han borde lämna sin fru och börja jobba i kyrkan igen. Efter en tid bestämmer sig pappa Uriel för att flytta tillbaka till Colombia och lämnar sin fru och sina döttrar. Hilde kämpar med rollen som ensamstående mamma medan tillvaron för Claudia, Patty och Paola i Quito fortsätter blomstra. Claudia drömmer om att plugga mode i Europa och Patty drar sig mer och mer till kyrkan medan Paola upptäcker sin konstnärliga talang.

Efter att Claudia har tagit studenten bestämmer hon sig för att flytta till Colombia och gifta sig. Ett kort tag senare tar även Patty studenten och flyttar till den colombianska staden Cali för att studera psykologi. Efter ett tag flyttar även Hilde och Paola till Cali. Familjen är återförenad i Colombia och alla bor under samma tak, inklusive pappa Uriel. I Colombia uppstår flera kulturkrockar för Paola och hon försöker begripa sig på sitt nya sammanhang. När Uriel berättar att han slarvat bort familjens sparpengar blir Hilde arg och flyttar tillbaka till Quito. Uriel lämnar också lägenheten och flickorna gör sitt bästa för att få tillvaron att gå runt.

När Patty är klar med psykologistudierna åker hon till Quito, träffar en kärlek och blir kvar i Ecuador. Samtidigt har Claudia ledsnat på Paola och ber henne flytta ut och hitta en egen lägenhet. Filmen slutar med en känsla av att Paola påbörjar något nytt i livet när hon vandrar runt på Calis gator.

Kvinnlig sexualitet på den vita duken

I *Virus Tropical* diskuteras och gestaltas kvinnlig sexualitet på en mängd olika sätt. Redan i början visas hur Hilde och Uriels samlag leder till att Hilde blir befruktad och gravid med Paola. Senare i filmen får vi se hur Paola själv tampas med förväntningar på att ha sex eller inte, samtidigt som systemen Patty lättvindigt påpekar att hon har sex med sin pojkvän och att det inte alls är en så stor sak som Paola tror. Trots att sex och nakna kroppar är en naturlig del av mänskligheten finns det en stark laddning när det skapas och gestaltas bilder av sexualitet. I *Virus Tropical* får vi se en mångfald av kvinnliga sexualiteter, alltifrån en ung kvinna som inte är redo för att ha sex till en kvinna som ska föda sitt tredje barn. Det som gör bilderna i *Virus Tropical* så unika är att kvinnlig sexualitet framstår som en naturlig del av livet, inte som något stigmatiserande eller skamligt.

- Paola funderar fram och tillbaka över huruvida hon är redo att ha sex eller inte. Hur vet en att en är redo för att ha sex? Hur kan en göra för att lyssna till sin egen lust och begär, så att en inte gör något för någon annans skull?
- Varför tror ni att sex är ett så laddat och känsligt ämne? Varför blir det så pinsamt, jobbigt och skamligt att diskutera sex?
- Det finns olika typer av närhet, intimitet och sexuellt umgänge. Att krama en kompis och somna bredvid ens bästis kan ju vara ett uttryck för närhet och intimitet som inte nödvändigtvis har något med sex att göra. Ibland har människor sex utan att vara kära och ibland kanske ett par är kära i varandra utan att ha sex (som Paola i filmen). Det finns en mångfald av sätt att förhålla sig till kärlek och sex. Lista alla olika typer av kärlek och intimitet som eleverna känner till och diskutera varför vissa former av närhet, sex och intimitet är mer eller mindre tabu.

Bild: FilmCentrum

Bild: FilmCentrum

- Förbered en hemliglåda där eleverna kan få skriva anonyma frågor om sex, kärlek, intimitet eller relationer. Ta sedan upp frågorna och diskutera dem i helgrupp.

I filmhistorien är majoriteten av bilderna som gestaltar kvinnlig sexualitet dessvärre ofta skapade med en värderande blick som antingen objektifierar, reducerar eller skändar den kvinnliga kroppens begär och lust. Dessutom är en stor majoritet av bilderna fokuserade på heterosexuella relationer där sex mellan män och kvinnor framstår som ”det normala”.

Droger och Gud

Virus Tropical följer Paolas liv från barndom till det att hon blir vuxen, eller åtminstone en ung vuxen kvinna. Droger och drogbruk är ett återkommande inslag i filmen. Första gången introduceras det via moderns skräckfyllda ögon när hon misstänker att äldsta dottern Claudia kanske tar kokain, vilket Claudia dock försäkrar henne om att hon inte gör. När Paola är i tonåren och bor i Colombia framstår det som något tämligen vanligt att hennes klasskamrater tar droger. I en annan scen får vi också höra en flicka prata om hur mycket pengar hon tjänat genom att smugla droger till USA.

I Colombia är drogindustrin en av de största orsakerna bakom landets våldsamma och blodiga historia. Drogkartellerna har varit och är än idag stora exportörer av droger till USA där marijuana och kokain utgör betydelsefulla drogindustrier. Kartellerna har genom sin rikedom och makt heller inte gett vika ens för regeringar, vilket i olika omgångar lett till våldsamma strider.

- Hur tycker ni filmen framställer droger? Moraliserar den kring drogbruk?
- Varför tror ni att Paola inte lockas till att ta droger tillsammans med sina vänner?
- Diskutera om filmer/tv-serier (som till exempel *Narcos* på Netflix) har ett ansvar kring hur de representerar drogindustrin. Finns det någon fara i att glamoriserar och romantiserar knarkkungar och drogbruk? Paolas pappa som är präst tar med Patty och Paola till kyrkan några gånger. När han bestämmer sig för att flytta tillbaka till Colombia kan man tolka det som att det delvis beror på att en del av hans andlighet inte hittar sin plats i Ecuador. Fastän han flyttar iväg fortsätter mellan dottern Patty att gå i kyrkan och utforska kristendomen och sin

andlighet. Vid ett tillfälle i filmen säger en nunna åt Patty att hon måste offra något åt gud. Något som känns svårt. Det är alltså tack vare det och hennes religiösa tro som hon väljer att omfamna sin lillasyster Paola, som hon tidigare föraktat och varit avundsjuk på. ”Från och med nu ska jag älska dig villkorslöst” säger hon.

- Varför tror ni att Patty dras till kyrkan och kristendom?
- Varför tror ni att Paola inte är lika engagerad som Patty?
- Det är sällan frågor om gud och religion gestaltas i den här typen av ungdomsfilm, särskilt inte i svensk film. Varför tror ni att så få ungdomsfilmer behandlar religiösa frågeställningar?

Att måla sig igenom en patriarkal värld

Animationerna i filmen kan vid en första anblick beskrivas som avskalade svartvita penseldrag. Men resultatet av de tillsynes enkla penseldragen är en visuell och detaljrik värld som subtilt skapar olika nyanser av känslomässigt berättande i filmen och hos karaktärerna. Ett mästertligt exempel är när pappa Uriel berättar att han slarvat bort sparpengarna och mamma Hildes vredsutbrott gestaltas både med hennes ord och ansiktsuttryck samtidigt som väggarna bakom henne blir alltmer svarta och penseldragen skarpare och häftigare. Detta som uttryck för att hon fått nog av pappans oförmåga att hjälpa till och av döttrarnas otacksamhet. Här använder filmen bildens totala komposition för att gestalta Hildes känsla av uppgivenhet i att vara fast i rollen som kvinna och mamma i en patriarkal värld.

- Gestalta era egna känslor av orättvisa. Antingen kan en måla en teckning, spela in en kortfilm eller skriva en låt/dikt/text över en situation där ni fått ett vredesutbrott. Gestalta utifrån de resurser ni har och diskutera sedan hur ni använde er av känslan av ilska för att skapa konst.
- Hur upplevde ni filmens bildspråk? Vad tycker ni om att den var svartvit?

I filmen får vi också se en konstnär blomstra. Paola upptäcker måleriet och använder sina penslar och papper för att förstå sig på omvärlden. Hennes pappa uppmuntrar henne i början av filmen att måla en teckning och skicka in den till en tävling där vinsten är en träff med påven. Det blir startskottet för Paolas konstnärskap.

Bild: FilmCentrum

- Vid vilka scener sitter Paola och målar? Finns det nåt gemensamt mellan scenerna?

- Vad tror ni att målandet/tecknandet betyder för Paola?

Både filmen *Virus Tropical* och den grafiska novellen bygger på författarens egna erfarenheter av att växa upp med en liknande familj. Att konstnärer/filmare/författare gör konst av kärnfamiljshelvetet är ett tidlöst tema. Till exempel Alison Bechdels grafiska novell *Fun home* gestaltar en dysfunktionell familjs nedåttfall medan Noah Baumbachs film *The Squid and the Whale* visar en skilsmässa från två söners perspektiv. Filmaren Wes Anderson har nästan byggt hela sitt filmskapande på att gestalta tragikomiskt brutna familjeband, i *Royal Tenebaums*, *The Life Aquatic*, *Darjeeling Limited*, *Moonrise Kingdom* och *Den fantastiska räven*.

- Hur gestaltar filmen relationen mellan barnen och föräldrarna? Känns skildringen trovärdig eller inte? Få eleverna att reflektera över sina svar och diskutera filmisk trovärdighet.

- Hur gestaltar filmen relationen mellan systrarna?

- Gör ett porträtt av din familj/de du bor tillsammans med. Beroende på hur mycket tid ni har kan ni antingen bara beskriva era familjemedlemmar med en mening, eller så kan ni intervjua dem och skriva lite längre om vilka de är. Ni kan ställa frågor som; Vad var din största dröm när du var liten? Vad är din största rädsla? Vad är det roligaste du vet i livet? När skrattade du så du grät senast? Ni kan själva välja om ni vill göra en allvarsam eller lättsam intervju.

Tips på fördjupning

Se

Persepolis (regi: Marjane Satrapi och Vincent Paronnaud, 2007)
Prisbelönad animerad film från 2007 baserad på Marjane Satrapis självbiografiska serieroman med samma namn. Läs också serien, i Sverige utgiven av Galago 2004-2005.

Linus kvällsbok (regi: Hella Joof, 2007)

Film baserad på journalisten och författaren Emma Hambergs roman med samma namn (Albert Bonniers, 2003)

Videoessä om hur homosexualitet dolts och kommit till uttryck genom filmhistorien.

<https://www.youtube.com/watch?v=SeDhMKd83r4&t=51s>

Läs

Virus Tropical av Powerpaola (Editorial Común 2010, ej översatt till svenska)

Andra uppväxtskildring som inte utgår ifrån inte helt funktionella familjer eller omgivning:

Framtidens Arab: En barndom i mellanöstern av Riad Sattouf (Cobolt 2015)

Fun home av Alison Bechdel (2006, ej översatt till svenska)

Produktionsuppgifter

Colombia/Ecuador, 2017

Regi: Santiago Caicedo

Musiken: Adriana García Galán

Producent: Santiago Caicedo

Manus: Enrique Lozano

Röster: María Cecilia Sánchez, Martina Toro, Alejandra Borrero, Diego León Hoyos

Distribution: Filmcentrum, distribution@filmcentrum.se

Tekniska uppgifter

Längd: 97 min

Dialogspråk: Spanska

Text: Svenska

Redaktion

Text: Kaly Halkawt

Redaktör: Anna Håkansson

Svenska Filminstitutet, november 2018

Kontakt

filmiskolan@filminstitutet.se

<http://www.filminstitutet.se/filmpedagogik>

Observera

Filminstitutet kan inte garantera att filmen finns i distribution sedan den har slutat visas på ordinarie biografrepertoar. Via <http://www.filminstitutet.se/sv/fa-kunskap-om-film/filmiskolan/om-att-boka-skolbio/> kan du lära dig mer om hur du hittar och bokar film för visningar i lärande sammanhang.